

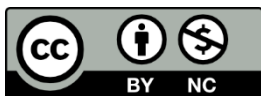
EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Metodika pro vzdělávací oblast Člověk a svět práce

Panenko z šustí

Vytvořeno v rámci projektu OPVVV „Pregraduální vzdělávání v učitelských oborech na Pedagogické fakultě Ostravské univerzity“, reg.č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_038/0006778

„Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons [Uved'te původ-Neužívejte komerčně 4.0 Mezinárodní]. Licenční podmínky navštivte na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.cs>.“

Název: Panenka z šustí

Autor: Mgr. Jana Dostálová

Anotace: Tato edukační aktivita je vhodná spíše pro tematické dílny (velikonoční, vánoční) nebo jako doplnění předepsaného obsahu RVP. Důvodů je několik. Přestože v RVP pro první stupeň je věnován dostatečný prostor lidovým tradicím a řemeslům v rámci oblasti práce s drobným materiálem, na druhém stupni již tento prostor není, snad jen kromě letmé zmínky v oblasti provoz a údržba domácnosti. Vzhledem k poměrně velké časové náročnosti a nutnosti značné obratnosti a trpělivosti bych aktivitu nedoporučovala mladším žákům. Vhodný věk je 8.–9. třída. Při práci je nutná častá pomoc učitele, proto je i počet žáků omezen (ideálně 5 žáků). Pokud má učitel možnost pracovat s pomocníkem (asistentem, již proškoleným žákem), možný počet žáků se navyšuje. Přestože se jedná o poměrně náročný výrobek, zájem ze strany žáků je vždy značný. Práce na výrobku zdokonaluje jemnou motoriku ruky, rozvíjí trpělivost, pečlivost, cit pro detail. Navíc je práce s přírodním materiálem velmi příjemná.

Vzdělávací oblast RVP ZV:	Člověk a svět práce
Tematický okruh:	Práce s drobným materiálem
Doporučený věk žáků:	8.–9. ročník
Časová náročnost:	3–4 vyučovací hodiny

Cíle (očekávané výstupy podle RVP):

ČSP-3-1-01 vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů;

ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy;

ČSP-5-1-01 vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu, organizuje a plánuje svoji pracovní činnost;

ČSP-5-1-02 využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic;

ČSP-5-1-04 udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu.

Cíle (z pohledu žáka):

- Pracuje dle návodu;
- Rozvíjí vlastní tvořivost a estetické vnímání;
- Pracuje s přírodním materiálem a poznává jeho vlastnosti;

- Učí se novým dovednostem a bezpečně používá nástroje;
- Rozvíjí své volní vlastnosti (trpělivost, pečlivost aj.);
- Seznamuje se s prvky lidových tradic a využívá je.

Potřebný materiál: kukuřičné šustí, bavlněný provázek, vata.

Potřebné nářadí a pomůcky: pracovní plocha s nepromokavou úpravou, bavlněná látka, nůžky, voda, tenký černý fix.

Teoretický úvod:

Kukuřičné šustí je přírodní materiál, který se u nás rozšířil od 17. století. Využívají se usušené lupeny obalující kukuřičné klasy. Nejdříve se šustí používalo k výrobě užitečných věcí, jako třeba ošatek, později se začaly vyrábět i figurky, které zobrazovaly jednotlivé činnosti na venkově nebo témata spojená se svátky. Dnešní využití je hlavně k bytové dekoraci nebo jako součást betlémů. Výroba figurek z kukuřičného šustí se odehrávala v místě jejího pěstování, zvláště na jihovýchodní Moravě.

Postup realizace:

1. Motivace

Tato aktivita je ideální pro vánoční nebo velikonoční dílničky a výrobky mohou sloužit jako vánoční dárky nebo k prodeji na vánočním či velikonočním jarmarku. Pokud chceme tuto aktivitu provádět v dílničkách pro veřejnost, je vhodné, aby učitel dříve s technikou seznámil své pomocníky.

2. Příprava materiálu

Zdroj obrázků: Kukuřičné šustí využijete nejen na figurky. [Zahradacentrum.cz](https://www.zahradacentrum.cz) [online]. [Zahradacentrum.cz](https://www.zahradacentrum.cz). Poslední změna 15. 9. 2018 [cit. 15. 4. 2020]. ISSN 1803-0033. Dostupné z: <https://www.zahradacentrum.cz/clanky/nahled/286-kukuricne-susti-vyuzijete-nejen-na-figurky>

Nasbírané kukuřičné šustí očistíme a usušíme nejlépe na volném vzduchu a slunci. Po usušení jej můžeme skladovat dlouhou dobu nejlépe v papírové tašce na suchém a větraném místě. Před samotnou prací se šustím je nutné jej zvlhčit, aby se nelámalo. Je vhodné takto připravené šustí zabalit do bavlněné látky a udržet tak materiál vlhký.

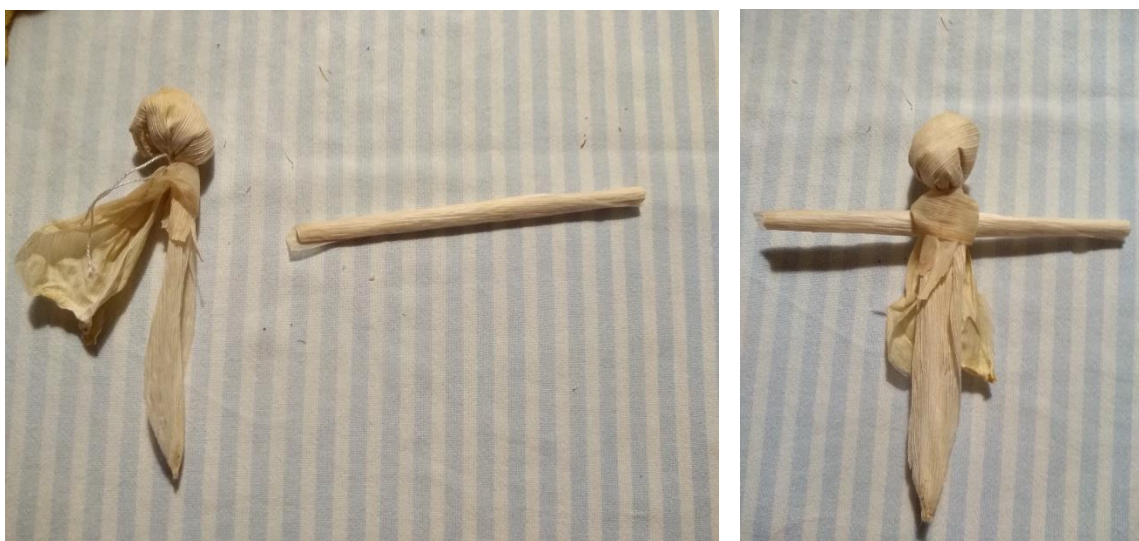
3. Vytvoření hlavičky panenky

Odtrhneme kousek vaty, který bude tvořit obsah hlavičky, a zpracujeme jej do kuličky. Tuto vatovou kuličku zabalíme do kousku šustí tak, aby zde bylo co nejméně skladů, zvláště v obličejové části hlavičky. Svážeme provázkem. Přidáme další vrstvu šustí a znova svážeme.

4. Vytvoření ruček

Z jednoho kusu šustí vytvoříme ruličku, kterou vložíme mezi dva konce šustí z hlavičky.

5. Upevnění ruček a vytvoření hrudníku

Připravíme si dva proužky šustí, kterými do kříže převážeme konce šustí z hlavičky a ruček.

6. Sukénka

Na sukénku použijeme několik kusů šustí naskládaných do sebe. Tělíčko panenky se zvednutými ručkami vložíme dovnitř a vše svážeme v pase provázkem. Jednotlivé kusy šustí postupně otočíme tak, že zároveň odkryjeme hlavičku a vytvoříme sukénku. Konec sukénky rovně zastříháme.

6. Nabírané rukávy

Na rukávy zvolíme dva kusy tenkého šustí a zabalíme do něj konce ruček. Přivážeme provázkem. Konce rukávů přehneme směrem k tělíčku a převážeme proužkem šustí do kříže.

7. Pásek a kazajka

Z tenkého pruhu šustí vyrobíme pásek a z tmavších dvou pruhů kazajku, kterou vzadu zakončíme mašličkou.

8. Vlasy

Z vláken z kukuřičných klasů vytvoříme dva proudy, které na jednom konci svážeme a umístíme na hlavičku. Vlasy můžeme k hlavičce přilepit, přišít, nebo připevnit jen čepcem.

9. Čepec

Čepec vytvoříme z tenkého kousku šustí, které přiložíme na hlavičku a vytvarujeme do podoby čepce, který převážeme tenkým proužkem šustí a vytvoříme z něj vzadu mašli. Pokud chceme, aby ruky byly blíže k tělu, svážeme je lehce provázkem.

Metodické poznámky, motivace, doporučení a rizika

- Tato aktivita je náročná časově a klade značné nároky i na jemnou motoriku dětí;
- Materiál je třeba sbírat v době, kdy je kukuřice zralá a celá rostlina je suchá (ne po dešti);
- Nasbíraný materiál je vhodné přetřídit a uschovat pouze čistý materiál bez stop hlíny, prachu nebo plísně;
- Pokud je materiál znečištěný, lze ho ručně vyprat v teplé vodě s trochou čistícího prostředku (JAR), ale pak je třeba jej důkladně vysušit;
- Šustí je třeba skladovat na suchém a větraném místě, aby se zabránilo plesnivění;
- Před samotnou prací je třeba šustí namočit na pár minut do vody a pak udržovat vlhké po celou dobu práce (zamotat do vlhké látky);
- Po dokončení lze figurku různě tvarovat, po usušení tvar zůstává.

Pro lepší pochopení některých částí výroby doporučuji video z přiloženého odkazu:
<https://www.youtube.com/watch?v=TPmJYdakbdM>